

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Сучасна система освіти, будучи складовою частиною суспільства ХХІ ст., зазнає таких же радикальних змін, як і інші соціальні структури та підсистеми. Глобальні соціальні зміни, що пов'язані з пошуками людиною шляхів оптимізації та гармонізації власної системи цінностей, свого буття в культурному та природному оточенні, в першу чергу відбиваються на освітній діяльності, що є основним чинником соціалізації особистості, основним каналом репродукування людськості та культури у кожній особі. Суспільні детермінанти розвитку сучасної освіти мають глобальний, національний та локальний виміри, і від їх когерентності залежить змістовне та функціональне наповнення освітніх інновацій.

Якісна трансформація будь-якого суспільства, пов'язана з його переходом в епоху інформаційної революції, але це не тільки технологічний стрибок. Мова йде про формування нових екзистенціальних і духовних основ розвитку людства, коли над матеріальні цінності, пов'язані з саморозвитком особистості, етичними стосунками між людьми чи реалізацією екологічного імперативу стають домінуючими чинниками соціального прогресу. Тим самим створюється передумова для подолання віковичної прірви між утилітарними і часто мізантропічними цілями економічної ефективності та гуманістичними ідеалами, між сутністю людини та способом її існування, між потенціальними можливостями само актуалізації кожної людини та можливостями їх реалізації.

Нові перспективи соціокультурного розвитку людства висувають нові вимоги до функціонування та розвитку системи освіти. Остання вже не може бути вузьким додатком економіки, спрямованим на підготовку фахівців для різних галузей людської життєдіяльності. Освіта має стати основним генератором культурних цінностей та орієнтацій діяльності для кожної окремої людини та для суспільства в цілому, що здійснює випереджаюче проектування соціальних реальностей на багато років уперед. Іншими словами, потенціальні можливості розвитку людства, перш ніж актуалізуватися у реальних соціальних структурах, мають бути спроектовані в рамках системи освіти та реалізовані в ціннісних орієнтаціях, когнітивних здатностях і мотивах поведінки людей, що будуть створювати ці соціальні реалії.

Виходячи з соціально-філософських узагальнень суті сучасних тенденцій розвитку суспільства та особливостей інноваційного педагогічного процесу в сучасній освіті, не треба відкидати традиційні навчальні дисципліни, що складають фундамент світоглядної культури особистості. Так, В. Кремень зазначає [1]: «Особливе значення феномен інновації має для освіти та освітньої теорії і практики, в яких реалізуються програми підготовки не лише фахівців, а й громадян, вільних мислячих індивідів, що необхідно для розбудови України. Прикладний характер інноваційної діяльності в освіті зумовлює низку завдань, пов'язаних з обґрунтуванням ролі соціально-філософських досліджень у процесі ставлення і розвитку нової педагогіки...» На жаль, у сучасному навчальному процесі все частіше скорочуються часи на викладання філософських дисциплін, а такі як Етика, Культурологія, Естетика вишли за рамки обов'язкових навчальних дисциплін. Сутність сучасної філософсько-освітньої парадигми полягає в гуманоцентричній переорієнтації освітньої діяльності яка допомагає формуванню світоглядної культури сучасного фахівця.

Література

1. Феномен інновації: освіта, суспільство, культура: монографія / За ред. В. Кременя. — К.: Педагогічна думка, 2008. — 472 с. — С. 7.

Діба М. І., д.е.н., професор,
декан кредитно-економічного факультету

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЗДАТНІСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

В умовах, коли глобалізаційні процеси набули небаченого розвитку та інтенсифікації, стало очевидним, що освіта в цілому і вища зокрема не встигають у змістовному плані за швидко змі-

нюваними технологіями, потребами інтелектуального забезпечення нової стратегії розвитку суспільства на основі знань та високоефективних технологій.

Маємо чітко усвідомлювати, що у світі, який глобалізується, зростає конкуренція у різноманітних її формах. Усі ми змушені жити у конкурентному світі, конкурентному середовищі, яке вимагає від кожної економічно активної людини, всіх суб'єктів господарювання, держави, суспільства в цілому наявності конкурентних переваг. Саме конкурентні переваги мають стати провідною ознакою, однією з головних домінант розвитку суспільства у ХХІ ст.

Сьогоднішня вища освіта, перебуваючи кілька років поспіль у стані реформування, опинилась в умовах, якоюсь мірою несприятливих для підготовки фахівців, здатних повністю задовольнити вимоги роботодавців, особливо в частині практичної підготовки та творчого підходу до виконання виробничих завдань. Очевидним стає необхідність не тільки організаційних змін, а й змін у методиці навчання, спрямування її на індивідуалізацію підготовки студентів, розвиток їхніх творчих здібностей і реалізацію професійних інтересів.

Сучасна ринкова економіка потребує унікального, конкурентоспроможного фахівця, здатного вести вільний пошук свого застосування на ринку праці. Більше того, такий фахівець повинен мати особисте бачення свого розвитку та місця «під сонцем», відповідно до якого і має планувати свою підготовку та обирати процес формування своїх професійних компетенцій.

Сучасне суспільство передбачає розвиток індивідуальності, а не стандартних навичок. А з урахуванням того, що інформація і навички, необхідні для забезпечення життєдіяльності людини, оновлюються значно швидше, ніж видається навчальна література чи перекваліфікуються викладачі, студентам ВНЗ дуже важливо навчитися самостійно вести пошук необхідних знань і опановувати їх.

Водночас досвід показує, що головною проблемою у навчанні нинішніх студентів є недостатність або відсутність мотивації: студент приходить до висновку, що його вчать тому, що треба, а вчитись так, як він хоче, не має можливостей, або відсутність сучасного мультимедійного забезпечення.

У даний час, ми знаходимося на тому етапі освітніх трансформацій, коли інноваційні технології навчання не просто необхідні, а їх відсутність робить навчальний процес таким, що не дає реальних результатів. Подальший розвиток освіти без таких технологій просто неможливий. Тому незалежно від бажань окремих педагогів чи керівників педагогічних колективів, альтернативи інноваційним технологіям у нас немає, це треба усвідомити й активно працювати над їх опануванням і впровадженням у навчальний процес.

Забезпечення конкурентності залежить від формування, використання та імплементації наукових досягнень у робочих навчальних програмах. Справді, ми живемо у світі, який трансформується, де формуються принципово нові правила економічного і суспільного буття, у світі, де започатковуються нові принципи функціонування економічної системи та інноваційні технології навчання.

*Іванченко А.С., к. філос. н., старший викладач,
кафедри філософії*

КУРС ФІЛОСОФІЇ У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На фоні економічної кризи все більш помітною стає тенденція до згортання гуманітарних програм в університетах світу, оскільки виникає необхідність на чомусь економити аби підтримати найнеобхідніші галузі діяльності і життя людини. Складається враження, що з точки зору майже всіх урядів світу, освіта є саме тим, на чому можна економити безболісно. А це значить — виключити з освітнього циклу усі дисципліни, що не сприяють підвищенню професійної ефективності випускника. Але чи дійсно є логічнішою система освіти, сконцентрована на підготовці вузькопрофільних спеціалістів? Чи можливо є потреба витратити час і гроші на вивчення філософії як непрофільної дисципліни?

Розглянемо питання у застосуванні до такого курсу, як «Філософія», слідуючи традиції розділення теоретичного та практичного значення. З точки зору теоретичного значення курсу філософії для студентів непрофільних спеціальностей можна однозначно погодитися з тими, хто вважає, що цей курс не є потрібним. Адже знання історій філософії чи основних принципів цієї дисципліни жодним чином не допоможе студенту у його навчанні чи житті. Але погляньмо з практичної точки зору, і спробуємо оцінити ті навички, які отримає чи мав би отримати студент по завершенню прослуховування даного предмету: 1) здатність до самонавчання; 2) уміння кон-